

Karpervissers hebben al enkele jaren een vrij ruime keuze aan duurzame loodalternatieven van steen, ijzer/staal en (verzwaard) beton.

Lood om oud ijzer

Sportvissers stappen over op loodvrij

Een jaar geleden is de Green Deal Sportvisserij Loodvrij ondertekend. De Green Deal-partners hebben de afgelopen periode verschillende actieplannen uitgewerkt om het loodgebruik in de hengelsport te reduceren. Waar staan we?

TEKST

Emiel Derks

FOTOGRAFIE

Sander Boer en Willem Romeijn

Lood is een prioritaire stof, vervuilend voor het milieu en ongezond voor mens en dier. De aandacht, betrokkenheid en enthousiasme vanuit verenigingen en sportvissers om de hengelsport te verduurzamen neemt snel toe. De sportvisserij staat voor een schoon

watervmilieu waar lood niet in thuis hoort. Sportvisserij Nederland, federaties en hengelsportverenigingen organiseren inmiddels wekelijks loodvrije evenementen en acties omtrent Sportvisserij Loodvrij. Gedragsverandering is namelijk niet alleen praten over, maar vooral doen.

Stand van zaken

In 2008 bleek uit een enquête onder 1.000 lezers van Hét VISblad dat 95 procent van de sportvissers het geen enkel probleem vindt

om met loodalternatieven te vissen, tenminste wanneer er voldoende loodvervangers voorhanden zijn. Uit een uitgebreid screening-onderzoek van Wageningen Marine Research (WMR) en Kantar (voorheen TNS-NIPO) bleek in 2017 dat 10 procent van de vissers wel eens met loodalternatieven hebben gevestigd. Dit percentage bleek afhankelijk van de jaarlijkse visfrequentie en varieerde van 6 procent (1-5 vistrisps per jaar) tot 19 procent (meer dan 10 vistrisps per jaar). Positieve cijfers die laten zien dat vooral hoogfrequente

Voor de zeevisserij, waarbij de zwaarste gewichten worden gebruikt, zijn voor de meeste types vislood inmiddels goede duurzame alternatieven in de handel.

waterkant. Stichting Duik de Noordzee schoon organiseert deze zomer verschillende duiken specifiek gericht op het verwijderen van vislood van wrakken. Sportvisserij Nederland juicht deze acties toe en draagt ook financieel bij om het loodvrij maken van de wrakken op de Noordzee mogelijk te maken.

Loodvrije wateren

De Unie van Waterschappen, Natuurmonumenten en sportvisserij (Sportvisserij Nederland, federaties en hengelsportverenigingen) werken aan het instellen van wateren waar loodvrij wordt gevisst. Samen met waterschappen en lokale hengelsportwinkels wordt ingezet op verschillende pilots. Bij de verschillende pilotwateren zullen borden worden geplaatst en inruilacties worden opgezet.

Loodalternatieven

Milieuvriendelijke loodalternatieven bestaan uit glas, ijzer, staal, steen, kiezel, beton of wolfram. Om duidelijkheid te krijgen over de samenstelling van loodalternatieven laat Sportvisserij Nederland alle beschikbare loodalternatieven testen door Kiwa Inspection & Testing. Dit onafhankelijke laboratorium voert met een scanning elektronenmicroscopie deze tests uit. Alle elementen tussen koolstof en uranium worden bij deze analysemethode gedetecteerd met een detectielimiet van 0,1 procent. Uit de circa 100 geteste producten blijkt dat ongeveer de helft bestaat uit minder gewenste stoffen. Vanuit de Green Deal Sportvisserij Loodvrij is namelijk afgesproken dat het reduceren van het loodgebruik niet moet leiden tot een omslag naar andere

sport vissers al regelmatig de keuze maken om met loodalternatieven te vissen. Om de ambitie van 30 procent reductie in 2021 en een loodvrije hengelsport in 2027 te halen, zetten de Green Deal-partners vol in om een cultuuromslag en gedragsverandering bij sportvissers teweeg te brengen. De focus ligt daarbij in eerste instantie op de zee- en karpervisserij, waar de zwaarste gewichten worden gebruikt en de grootste hoeveelheden lood worden verspeeld. In december van dit jaar wordt wederom een screening gehouden waarbij wordt gehoopt op een toename van het gebruik van loodalternatieven onder sportvissers.

Nederland organiseren dit jaar meer dan honderd loodvrije evenementen. Zo zijn er loodvrije strandviswedstrijden, streetfishing competities, jeugdvisdagen en karperkampen. Bij de 600 vislessen die vismeesters geven op de basisscholen, wordt eveneens loodvrij gevisst. Ook bij grote meerdaagse sportvisevenementen zoals de Predatortour, met 240 deelnemers uit binnen- en buitenland, wordt dit jaar voor het eerst loodvrij gevisst. Verenigingscontroleurs en federatieve BOA's zullen bij hun tienduizenden reguliere controles flyers uitdelen om Sportvisserij Loodvrij onder de aandacht te brengen bij sportvissers aan de

Bewustwording

Begin dit jaar is de website www.sportvisserij-loodvrij.nl gelanceerd. Op deze website is veel informatie te vinden over loodvrij vissen. Per sportvisdiscipline staan alle verschillende duurzame loodalternatieven op een rijtje. Ook staat er een overzicht van alle publicaties over loodvrij vissen die in de hengelsportmedia zijn verschenen. Sportvisserij Nederland heeft in Hét VISblad (oplage 10 maal per jaar ruim 75.000 en 2 maal per jaar bijna een half miljoen exemplaren) maandelijks een pagina met loodvrije producten en ieder kwartaal een artikel over loodvrij vissen. In de verschillende media, zoals VIS TV, de website en Hét VISblad, wordt zoveel mogelijk aandacht besteed aan Sportvisserij Loodvrij en wordt enkel nog gevisst met loodalternatieven. Hengelsportverenigingen, federaties en Sportvisserij

Binnen de roofvisserij is het aanbod van lichte producten van wolfram ('tungsten') in enkele jaren sterk gegroeid. Met wolfram kan nog lichter (want kleiner) en preciezer worden gevisst.

verontreinigde stoffen die het milieu of de volksgezondheid belasten. Vooral de elementen zink, tin, koper en nikkel komen in meer of mindere mate voor in de helft van de beschikbare loodalternatieven. Deze stoffen zijn ten opzichte van lood een vooruitgang. Op het gebied van waterkwaliteit ligt dit anders. Nikkel is namelijk net als lood een prioritair stof vanuit de KRW. Daarnaast voldoet een aanzienlijk deel van de Nederlandse wateren niet aan de gestelde normen voor zink. Dit geldt voor een kleiner deel van de Nederlandse wateren ook voor koper. Tin heeft verder een hogere waterkwaliteitseis dan lood. De Green Deal-partners zetten zich in om een transitie te bewerkstelligen naar een

duurzame hengelsport en promoten en stimuleren daarom juist enkel de meest duurzame loodalternatieven. Producten van glas, ijzer, staal, steen, kiezel en beton zitten over het algemeen op een vergelijkbaar of net iets hoger prijsniveau dan lood. Wolfram is daarentegen een fors duurder stof die hierdoor enkel in de lagere werp-/visgewichten wordt toegepast.

Aanbod

Het aanbod van duurzame loodalternatieven is de laatste jaren gegroeid. Voor de meeste soorten werp- en visgewichten zijn inmiddels duurzame loodalternatieven beschikbaar. De keuze in vormen, types, maten en kleuren is echter nog zeer beperkt ten opzichte van het aanbod van lood. Daarnaast zijn de meeste duurzame loodalternatieven nog niet algemeen verkrijgbaar in de hengelsportwinkel en dieren-speciaalzaak. Hierdoor is nog niet voor iedere sportvisser een geschikt en duurzaam alternatief voorhanden. Voor de Green Deal-partners ligt hier een grote uitdaging om dit samen met de groot- en detailhandel op te pakken. Voor verschillende visdisciplines is het soortelijk gewicht (gewicht per volume-eenheid) van werp- en visgewichten van belang voor het werpen van grotere afstanden en het zo licht en precies mogelijk kunnen vissen. Voor andere visdisciplines waarbij werpafstand niet van belang is, het aas en visgewicht zelfs met een – al dan niet op afstand bestuurbare – boot uitgevaren worden en er weinig stroming is, zal een lager soortelijk gewicht geen enkel probleem zijn. Bij een zachte waterbodem is een lager soortelijk gewicht juist positief, aangezien visgewicht en aas daarmee niet of minder diep in de bodem zakken.

Sportvissen zonder lood gaat steeds beter.

Lood heeft een soortelijk gewicht van 11,3 gram per kubieke centimeter en is uiteraard al vele tientallen jaren maatgevend. Van de duurzame loodalternatieven heeft enkel wolfram met 18,4 gram per kubieke centimeter een (fors) hoger soortelijk gewicht. Met alternatieven van staal (7,8 gram per kubieke centimeter) neemt het volume beperkt (circa 20 procent) toe. Voor (verzwaard) beton (4 – 5 gram per kubieke centimeter) en stenen (2 – 3,5 gram per kubieke centimeter) geldt een beduidende toename van het volume. De andere elementen die in minder duurzame loodalternatieven zitten, hebben een soortelijk gewicht dat rondom ijzer/staal zit (koper 8,9; nikkel 8,8; tin 7,3 en zink 7 gram per kubieke centimeter). ■

Green Deal Sportvisserij Loodvrij

De Unie van Waterschappen, Natuurmonumenten, Sportvisserij Nederland, Dibevo, en de ministeries van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Infrastructuur en Waterstaat en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport hebben op 22 mei 2018 de Green Deal Sportvisserij Loodvrij ondertekend. Binnen deze Green Deal zetten de partijen zich in om het gebruik van lood op korte termijn te verminderen en op langere termijn te stoppen. Hiermee beogen de partijen een cultuuromslag en gedragsverandering bij de sportvisser te brengen. Ook richt de aanpak zich op een omslag in de retailketen zodat de hele keten bekend wordt met alternatieven voor lood en deze alternatieven ook beschikbaar stelt.

Voor de feedervisserij zijn verschillende voerkorven van ijzer/staal verkrijgbaar. Voor de bekende loodhagels zijn op dit moment de 'non-toxic'-varianten van veelal tin, het beste alternatief.

Geraadpleegde literatuur

Van der Hammen, T. (2018) Gebruik van alternatieven voor loodgewichten in de recreatieve visserij in 2017. Stichting Wageningen Research Centrum voor Visserijonderzoek (CVO).